

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Тернопільський національний економічний університет
Юридичний факультет

Кафедра конституційного,
адміністративного та фінансового
права

КУРСОВА РОБОТА

з дисципліни: «Актуальні проблеми господарського права»

на тему:

**„Статутний (складений) капітал суб’єктів
господарювання”**

Студента 1 курсу групи ПРм - 12
Галузь знань 0304 «Право»
Спеціальність 8.03040101 «Правознавство»
Мазурчака В.А.
Керівник: д.ю.н., проф. Гречанюк С.К.

Національна шкала _____
Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Члени комісії

_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)
_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)
_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)

ТЕРНОПІЛЬ – 2016

Зміст

Вступ.....	3
1. Зміст поняття статутного (складеного) капіталу суб'єктів господарювання.....	5
2. Формування статутного (складеного) капіталу на підприємствах різних організаційно – правових форм.....	12
2.1. Формування статутного капіталу приватного і державного підприємства.....	12
2.2. Формування статутного капіталу акціонерного товариства.....	14
2.3. Формування статутного капіталу товариства з обмеженою відповідальністю, товариства з додатковою відповідальністю.....	16
2.4. Формування статутного (складеного) капіталу повного та командитного товариства.....	19
3. Зміна розміру статутного (складеного) капіталу суб'єктів господарювання.....	21
3.1. Збільшення розміру статутного (складеного) капіталу суб'єктів господарювання.....	21
3.2. Зменшення розміру статутного (складеного) капіталу суб'єктів господарювання.....	25
Висновок.....	30
Список використаної літератури.....	32

Вступ

За останні роки в Україні відбулися і відбуваються глибокі зміни, зумовлені процесами розбудови ринкової економіки.

Ринкова економіка являє собою розвиток підприємств різних організаційно-правових форм, що засновані на різних видах власності, поява нових власників - як окремих громадян, так і трудових колективів підприємств.

З'явився такий вид економічної діяльності, як підприємництво. Підприємництво - це безпосередня самостійна, систематична, на власний ризик діяльність по виробництву продукції, виконанню робіт, наданню послуг з метою отримання прибутку, яка здійснюється фізичними та юридичними особами, зареєстрованими як суб'єкти підприємницької діяльності у порядку, встановленому законодавством.

Цей вид діяльності має постійний характер та характеризується свободою у виборі напрямів та методів діяльності, самостійністю у прийнятті рішень, а також відповідальністю за прийняття рішень та їх виконання. Цей вид діяльності не виключає ризику, збитків та банкрутства. Підприємництво чітко орієнтоване на отримання прибутку, чим в умовах розвиненої конкуренції досягається й задоволення суспільних потреб.. Це важливіша причина зацікавленості в результатах фінансово-господарської діяльності. Реалізація цього принципу надалі залежить не тільки від наданої підприємствам самостійності, але й від тієї долі прибутку, що залишається розпорядженні підприємства після сплати податків. Крім того необхідно створити таке економічне середовище, в умовах якого вигідно виробляти товари, отримувати прибуток, зменшувати витрати.

При організації підприємство повинно мати статутний фонд або статутний капітал, за рахунок якого формуються основні фонди і оборотні кошти. Організація статутного капіталу, його ефективне використання, управління ним – одне з головних і важливих завдань фінансової служби підприємства. Статутний капітал - основне джерело власних коштів на

підприємстві. Саме тому ця тема була і залишається актуальною і сьогодні. Сума статутного капіталу акціонерного товариства відображає суму випущених ним акцій, а державного і комунального підприємства – величину статутного фонду. Статутний фонд змінюється підприємством, як правило, за результатами його роботи за рік після внесення змін в установчі документи. Статутний капітал підприємства визначає мінімальний розмір його майна, що гарантує інтереси його кредиторів. Статутний капітал виступає першим грошовим фондом, що відображається в пасиві балансу.

Під фінансуванням підприємства розуміють притягання необхідного для отримання основних та оборотних фондів підприємства капіталу, іншими словами, покриття потреб в капіталі.

Метою даної роботи є дослідження та характеристики правової природи понять статутного та складного капіталів господарських товариств.

Відповідно до поставленої мети окреслюються такі завдання: визначити характеристику складу та порядку формування статутного та складеного капіталів, зробити порівняльний аналіз статутного та складеного капіталів господарських товариств.

Об'єктом дослідження являється статутний (складений) капітал.

Предметом дослідження є господарські правовідносини, що виникають в процесі формування, зміни статутного (складеного) капіталу суб'єктів господарювання.

Ступінь наукової розробки проблеми. Дослідженням даної теми займалися такі вчені, як С.В. Глібко, М.Г. Іонцев, Т.В. Кашаніна, Ю.О. Тарасенко, В.М. Кравчук, О.Р. Кібенко, А.В. Пєндак, О.М. Кірсанов, С.С. Кравченко та інші.

1. Зміст поняття статутного (складеного) капіталу суб'єктів господарювання.

Юридична особа створюється та існує для участі в цивільному обороті, який має переважно майновий характер. Тому майнова, економічна основа організації — це та передумова, яка забезпечує її активну участь у суспільних відносинах. Від того, якими активами вона володіє, часто залежить ефективність її діяльності, спроможність досягти тих завдань, які мали на меті засновники, створюючи юридичну особу.

Майно юридичної особи може формуватися за рахунок різних джерел, але основним з них на початкових стадіях існування є внески засновників. Саме вони як ініціатори створення юридичної особи повинні подбати про забезпечення її необхідним і достатнім, на їх думку, майном. Сукупність внесків засновників, призначених для забезпечення діяльності створеної ними юридичної особи, традиційно називають статутним капіталом (статутним фондом).[6, с. 162]

На думку О. Янкової, яка спеціально досліджувала проблему статутного фонду комерційних організацій, статутний фонд — це зареєстрований у встановленому законом порядку та закріплений в установчих документах грошовий еквівалент майна, яке повинне бути передане підприємству у власність (повне господарське відання, оперативне управління), у вигляді внесків для забезпечення його господарської діяльності та як сплата його учасниками отримуваних ними майнових прав.

Часто статутний капітал помилково ототожнюють з усім майном (активами) юридичної особи. Насправді це не так. Статутний капітал — це не майно, а джерело його утворення.

На сучасному етапі розвитку корпоративного права переважна більшість правників виділяють три функції статутного (складеного) капіталу: стартову (функцію джерела коштів для підприємницької діяльності), гарантійну й функцію визначення частки участі кожного в товаристві (функцію визначення обсягу корпоративних прав, регулятивну). Інші вчені

називають ще декілька функцій. Так, С.В. Глібо, крім вищеназваних, виділяє також організаційну функцію; М.Г. Іонцев, Т.В. Кашаніна й Ю.О. Тарасенко окремо виділяють індикаторну (контрольну) функцію; В.М. Кравчук називає економічну, інституційну й інформаційну функції. О.Р. Кібенко й А.В. Пендак додає ще й облікову функцію; О.М. Кірсанов виділяє суверенітетну функцію статутного капіталу [10, с. 32].

Кравченко С.С. також виділяє такі три функції: стартова – для розпочинання діяльності створюваної юридичної особи; гарантійна, що відповідає за належний рівень відповідальності юридичної особи; функція визначення вкладів учасників для здійснення ними своїх корпоративних прав. Іноді вказують на те, що статутний капітал створює певний юридичний механізм контролю. На думку автора, через відсутність виконання статутним капіталом зазначених функцій (при чому всіх), потреби в ньому взагалі немає. [8, с. 71]

На протипагу зазначеним думкам Кравчук В. М. виділяє такі чотири функції: 1) інституційну – без формування статутного капіталу неможливе створення деяких юридичних осіб. Якщо статутний капітал не буде сформовано, орган, що здійснює державну реєстрацію юридичних осіб, відмовить у реєстрації; 2) інформаційну – відомості про статутний капітал, насамперед про його розмір, розподіл між учасниками, предмет внесків, порядок формування, мають важливе інформаційне значення. Розмір статутного капіталу та розподіл часток між учасниками дозволяє оцінити ризик учасників, розподіл голосів між ними та вплив на діяльність товариства; 3) економічну – статутний капітал є одним із джерел формування майна юридичної особи. За рахунок внесків засновників (учасників) може фінансуватися діяльність організації. Різновидом економічної є стартова функція статутного капіталу: він використовується для початку (старту) господарської діяльності; 4) гарантійну – розмір статутного капіталу свідчить про мінімальну вартість чистих активів товариства. Тож статутним капіталом

визначається мінімальний розмір майна товариства, який гарантує інтереси його кредиторів [13, с. 6].

Законодавчо діяльність господарських товариств в Україні регулюється Цивільним кодексом України, Господарським кодексом України, Законом України «Про господарські товариства» від 19.09.1991р. № 1576-ХІІ, «Про акціонерні товариства» від 17.09.2008р. № 514-VІ тощо. Проте єдиного нормативного визначення поняття статутного чи складеного капіталу немає.

Так, Закон України «Про акціонерні товариства» визначає у ст. 2, що статутний капітал – це капітал товариства, що утворюється з суми номінальної вартості всіх розміщених акцій товариства. ГК України закріплює у ст. 87 лише те, що сума вкладів засновників і учасників господарського товариства становить статутний фонд товариства. У п. 1 ч. 1 ст. 115 ЦК України прямо зазначено, що господарське товариство є власником майна, яке передане йому учасниками у власність як вклад до статутного капіталу (фонду). Згідно із ч. 1 ст. 85 ГК України, господарське товариство є власником майна, яке передане йому у власність засновниками і учасниками як внески до статутного капіталу (фонду). [1,2,5]

Якщо розглядати положення саме ГК України, то він у своїх статтях вживає винятково поняття статутного фонду, а термін «складений капітал» не використовується взагалі. Це можна пояснити лише тим, що ГК України вживає поняття статутного фонду, як таке, що охоплює у себе як статутний, так і складений капітал. Визначаючи відомості, які повинні міститись в установчих документах господарських товариств, ГК України закріплено, що: статут акціонерного товариства повинен містити також відомості про види акцій, що випускаються, їх номінальну вартість, співвідношення акцій різних видів, кількість акцій, що купуються засновниками, наслідки невиконання зобов'язань по викупу акцій (ч.3 ст.82); статут товариства з обмеженою відповідальністю повинен містити відомості про розмір часток кожного з учасників, розмір, склад та порядок внесення ними вкладів (ч. 4 ст.

82); засновницький договір повного товариства і командитного товариства, повинні визначати розмір частки кожного з учасників, форму їх участі у справах товариства, розмір, склад і порядок внесення ними вкладів. Стосовно вкладників командитного товариства в засновницькому договорі вказуються тільки сукупний розмір їх часток у майні товариства та розмір, склад і порядок внесення ними вкладів (ч. 5 ст. 82).[1]

З огляду на це, помітно, що поняття статутного чи складеного капіталу як такого не вживається взагалі, а йде винятково мова про розміри часток учасників товариства.

На противагу положенням ГК України, розглянемо ЦК України. Так, у ст. 143 ЦК України зазначено, що статут товариства з обмеженою відповідальністю має містити відомості про: розмір статутного капіталу з визначенням частки кожного учасника; склад та компетенцію органів управління і порядок прийняття ними рішень; розмір і порядок формування резервного фонду; порядок передання (переходу) часток у статутному фонді.[1,2]

Частина 2 ст.154 ГК України тлумачить, що статут акціонерного товариства має містити відомості про: розмір статутного капіталу; умови про категорії акцій, що випускаються товариством, та їхню номінальну вартість і кількість; права акціонерів; склад і компетенцію органів управління товариством та про порядок ухвалення ними рішень [1]

Засновницький договір повного товариства має містити відомості про: розмір і склад складеного капіталу товариства; розмір і порядок зміни часток кожного з учасників у складеному капіталі; розмір, склад і строки внесення ними вкладів (ч. 2 ст. 120 ЦК України). Засновницький договір командитного товариства має містити відомості про: розмір і склад складеного капіталу товариства; розмір і порядок зміни часток кожного з повних учасників у складеному капіталі; сукупний розмір вкладів вкладників (ч. 2 ст. 134 ЦК України) [2].

Як бачимо, ЦК України не тільки використовує і вимагає закріплення положень про статутний (складений) капітал товариства, але й розмежовує ці поняття залежно від виду господарського товариства. У своїх положеннях він закріплює й те, що саме частки учасників й формують статутний (складений) капітал господарських товариств.

ЗУ «Про господарські товариства» у своєму тексті також використовує поряд поняття статутного і складеного капіталу. Так, у ст. 4 зазначено, що установчі документи повинні містити відомості про вид товариства, предмет і цілі його діяльності, склад засновників та учасників, найменування та місцезнаходження, розмір та порядок утворення статутного (складеного) капіталу. Проте, даючи визначення товариству з обмеженою відповідальністю, товариству з додатковою відповідальністю, акціонерному товариству, Закон не розмежовує застосування даних понять, а визначає у всіх випадках як «статутний (складений) капітал», що фактично можна сприйняти як їх синонімічність[4].

Закон України «Про акціонерні товариства» у своєму тексті вже не використовує додатково поняття складеного капіталу, а визначає, що акціонерне товариство – господарське товариство, статутний капітал якого поділено на визначену кількість акцій однакової номінальної вартості, корпоративні права за якими посвідчуються акціями [5].

Отже, як бачимо, законодавець однозначно не закріпив сутність статутного/складеного капіталу, не ввів єдиного застосування цих понять до певного виду товариства.

Відповідно до ч. 2 ст. 115 ЦК України, вкладом до статутного (складеного) капіталу господарського товариства можуть бути гроші, цінні папери, інші речі або майнові чи інші відчужувані права, що мають грошову оцінку, якщо інше не встановлено законом. Грошова оцінка вкладу учасника господарського товариства здійснюється за згодою учасників товариства, а у випадках, установлених законом, вона підлягає незалежній експертній перевірці[2].

Якщо у повному та командитному товариствах можливості щодо управління справами товариства в учасників, які несуть повну додаткову відповідальність за зобов'язаннями товариства, рівні і не залежать від розміру їх часток, то в об'єднаннях капіталів (АТ, ТОВ і ТзДВ) це питання вирішується інакше.

Формально всі учасники (за винятком власників привілейованих акцій) мають право брати участь в управлінні справами товариства шляхом участі в загальних зборах учасників товариства, рішення на яких приймаються простою чи кваліфікованою більшістю голосів. Однак кількість голосів учасника, якими він може оперувати на загальних зборах (у тому числі при обранні складу виконавчого та контрольного органів), прямо пропорційна його частці у статутному капіталі (тобто залежить від грошової оцінки його вкладу). Тобто грошова оцінка вкладу, внесеного у формі майна, цінних паперів, майнових прав, є вирішальною у визначенні розміру частки учасника, який використав таку форму вкладу [7, с. 228].

Оцінка вкладу учасника господарського товариства повинна бути здійснена у національній валюті України - гривні. У разі створення господарського товариства як підприємства з іноземною інвестицією, іноземні інвестиції та інвестиції українських партнерів оцінюються в іноземній конвертованій валюті та у валюті України за домовленістю сторін на основі цін міжнародних ринків або ринку України. Перерахування інвестиційних сум в іноземній валюті у валюту України здійснюється за офіційним курсом валюти України, визначеним Національним банком України (ст. 5 Закону України «Про режим іноземного інвестування») [8].

Забороняється використовувати для формування статутного фонду товариства бюджетні кошти, кошти, одержані в кредит та під заставу, крім випадків, встановлених законом для банків та інших фінансових установ, а також випадків, передбачених Законом України «Про першочергові заходи щодо запобігання негативним наслідкам фінансової кризи та про внесення змін до деяких законодавчих актів України» протягом строку його дії.

Фінансовий стан засновників – юридичних осіб щодо їх спроможності здійснити відповідні внески до статутного фонду господарського товариства у випадках, передбачених законом, має бути перевірений незалежним аудитором (аудиторською організацією) у встановленому порядку, а майновий стан засновників – громадян має бути підтверджений декларацією про їх доходи і майно, завіреною відповідним податковим органом. Також законодавством заборонено вносити до статутного/складеного капіталу земельні ділянки сільськогосподарського призначення, векселі.

Загалом формування статутного/ складеного капіталу передбачає перш за все відкриття банківського рахунку, на який буде здійснено зарахування коштів. Порядок відкриття рахунку передбачено п. 4.2 Інструкції про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах від 12.11.2003р. № 492, затвердженою Постановою Правління НБУ. Грошові кошти можна вносити як у безготівковій формі, так і готівкою через касу, в національній валюті і за рахунок залучення іноземних інвесторів [9].

2. Формування статутного капіталу на підприємствах різних організаційно – правових форм.

2.1. Формування статутного (складеного) капіталу приватного і державного підприємства.

Статутний капітал державного підприємства, що перебуває в загальнодержавній або комунальній державній власності, — це сума коштів і вартість матеріальних ресурсів, безоплатно виділених державою в постійне розпорядження трудового колективу підприємства на правах повного господарчого відання. Чинним законодавством України встановлено, що, здійснюючи право повного господарчого відання, підприємство володіє, користується і розпоряджається цими ресурсами, чинить стосовно них будь-які дії, що не суперечать закону і цілям діяльності підприємства.

Розмір статутного капіталу державного підприємства визначається обсягом виробництва товарів і послуг на ньому. Якщо мова йде про створення нового підприємства, то статутний, капітал обчислюється на основі кошторисної вартості будівництва, вартості необхідного технологічного устаткування, а також розміру мінімальних нормативних запасів сировини, матеріалів, покупних напівфабрикатів, палива, тари, інших виробничих запасів, незавершеного виробництва, готової продукції, товарів. Сучасна практика наділення державних підприємств власними фінансовими ресурсами не передбачає закріплення в статутних капіталах підприємств коштів на проведення розрахунків. Така практика була виправдана для часів, коли потреби підприємств у коштах для проведення розрахунків майже цілком задовольнялися за рахунок банківських кредитів (платіжних і розрахункових), причому основною формою безготівкових розрахунків за товари і послуги була інкасова (акцептна) форма, яка не передбачала попередньої оплати їх споживачами. В середині 1992 р. Уряд і Національний банк України скасували застосування цієї форми розрахунків (спочатку в розрахунках з партнерами з країн СНД, а згодом — з усіма партнерами в Україні) й запровадили порядок, за якого взаємні поставки товарів і послуг відбуваються, як правило, з попередньою оплатою грошей. За таких умов

статутні капітали державних підприємств, природно, мають містити в собі фінансові ресурси для здійснення таких розрахунків, у противному разі підприємства-споживачі мають фінансові утруднення при необхідності переказу авансів під необхідні їм матеріали, товари, а постачальники опиняються в скрутному фінансовому становищі при переході на відвантаження (відпуск) своєї продукції лише після надходження коштів від покупців на оплату її вартості. Саме неузгодженість між діючою системою безготівкових розрахунків у народному господарстві і порядком формування нормативів власних оборотних коштів, коли не враховується потреба підприємств у коштах для авансування в сферу обігу, і є однією з найважливіших причин платіжної кризи в народному господарстві, яка, на жаль, має місце в Україні.[12,с. 46]

Трудовому колективу державного підприємства може бути передане готове, діюче підприємство. В такому разі статутний капітал відображає вартість вкладених коштів у будівлі, споруди, устаткування, в запаси й витрати виробництва.

У будь-якому разі джерелом формування статутних капіталів державних підприємств є кошти, які належать державі. Вони виділяються або з державного бюджету, або за рахунок інших державних підприємств — у порядку внутрішньогалузевого й міжгалузевого перерозподілу фінансових ресурсів — за розпорядженнями державних органів, що виконують функції з управління державним майном (міністерства і відомства України). [12, с. 47]

Приватні підприємства - це організаційно-правова форма підприємства, заснована на власності фізичної особи, тобто окремого громадянина, але має права юридичної особи. У цьому разі власник підприємства одночасно є засновником підприємства та підприємцем. Приватне підприємство є статутним суб'єктом - діє на підставі статуту. Створивши таке підприємство, засновник здійснює господарську діяльність безпосередньо, але може також наймати працівників. Законодавство не

визначає розміру мінімального статутного фонду приватного підприємства. Розмір статутного фонду приватного підприємства визначає його власник. Для приватних підприємств законодавством не передбачена фіксована (в установчих документах) сума статутного капіталу.

Створивши юридичну особу, підприємець несе відповідальність за зобов'язаннями юридичної особи лише у розмірі майна юридичної особи. Приватне підприємство має бути засноване лише однією фізичною особою, інакше воно буде вважатися господарським товариством.[12, с.48]

2.2. Формування статутного (складеного) капіталу акціонерного товариства.

Відповідно до Закону України "Про господарські товариства" акціонерні товариства формують свої статутні капітали за рахунок реалізації акцій шляхом відкритої підписки на них чи купівлі-продажу на фондовій біржі (це стосується відкритих акціонерних товариств) або шляхом розподілу всіх акцій між засновниками без права розповсюдження через відкриту підписку і купівлю-продаж на біржі (у закритих акціонерних товариствах). Таким чином, у закритих акціонерних товариствах 100 відсотків статутного капіталу належить засновникам. Законодавством встановлено, що засновники відкритих акціонерних товариств зобов'язані викупити 25 відсотків усіх акцій, тобто їхня частка в статутному капіталі не може бути нижчою за 25 відсотків.[4]

Закон України "Про господарські товариства" встановлює загальне правило щодо мінімального розміру статутного капіталу - не менше суми, еквівалентної 1250 мінімальним заробітним платам, виходячи із ставки мінімальної заробітної плати, діючої на момент створення акціонерного товариства. Проте спеціальними нормами можуть бути встановлені інші вимоги. Так відповідно до ст. 31 Закону України "Про банки та банківську діяльність" мінімальний розмір статутного капіталу на момент реєстрації

банку не може бути менше 10 мільйонів євро. Мінімальна номінальна вартість акції не може бути меншою, ніж одна копійка, і завжди вартість встановлюється в національній валюті. Порядок оплати акцій встановлений ст. 33 Закону України "Про господарські товариства". Так, відповідно до ст. 34 Закону України "Про господарські товариства" забороняється випуск акцій для покриття збитків, пов'язаних з його господарською діяльністю. Відповідно ж до ст. 13 цього Закону забороняється використовувати для формування статутного (складеного) капіталу бюджетні кошти, кошти, одержані в кредит та під заставу. Крім того, спеціальні правила формування статутного капіталу, можуть встановитися для певних видів юридичних осіб (наприклад, ст. 32 Закону України "Про банки та банківську діяльність").

2. Пункт 2 коментованої статті нівелював різницю в порядку розподілу акцій при першій емісії між закритими та відкритими акціонерними товариствами - при заснуванні всі акції розподіляються між засновниками. Відкрита підписка проводиться лише після повної сплати статутного капіталу, який до цього оголошений, але не оплачений, і тільки у відкритих акціонерних товариствах.

3. Пункт 3 забезпечує реалізацію другої функції статутного капіталу - встановлення певних гарантій для задоволення можливих вимог кредиторів. Гарантія полягає не в збереженні суми самого статутного капіталу, а дотриманні вимог щодо мінімальної вартості чистих активів, які другого та кожного наступного року не повинна бути менша за розмір статутного капіталу. Якщо така вимога не дотримана, то товариство зобов'язане:- або оголосити про зменшення свого статутного капіталу та зареєструвати відповідні зміни до статуту у встановленому порядку;- або якщо вартість чистих активів товариства стає меншою від мінімального розміру статутного капіталу, встановленого законом, товариство підлягає ліквідації. Закон не визначає наслідків невиконання обов'язку щодо зменшення статутного капіталу в зазначеному випадку, а також і не визначає порядку примусового виконання такого обов'язку. Оскільки така вимога

покликана забезпечити вимоги кредиторів, то їм, в першу чергу, належить право вимагати від товариства виконання вимог коментованої статті.[4]

Якщо після закінчення другого та кожного наступного фінансового року вартість чистих активів акціонерного товариства виявиться меншою, ніж розмір статутного капіталу, товариство зобов'язане оголосити про зменшення свого статутного капіталу та зареєструвати відповідні зміни до статуту в установленому законом порядку. Якщо вартість чистих активів стає меншою, ніж мінімальний розмір статутного капіталу, встановлений Законом, товариство зобов'язане протягом 10 місяців з дати настання такої невідповідності усунути її або прийняти рішення про ліквідацію.[4]

2.3. Формування статутного (складеного) капіталу товариства з обмеженою відповідальністю, товариства з додатковою.

Характеризуючи сутність статутного капіталу товариств з обмеженою відповідальністю з правової позиції, звернемося до пункту 1 статті 144 Цивільного кодексу України, у відповідності до якої статутний капітал товариства з обмеженою відповідальністю визначено як мінімальний розмір майна товариства, що гарантує інтереси його кредиторів. Зауважимо, що за радянських часів статутний фонд в основному мав обліково-звітне значення та розглядався як сукупність основних й оборотних засобів підприємства, які відображались в балансі на звітну дату у грошовому виразі. В умовах ринкової економіки статутний капітал таких господарських товариств виражає вартість внесених засновниками активів в обмін на: 1 – право приймати участь у господарській діяльності, 2 – право одержання частини майбутнього прибутку (у межах своєї частки). Інакше кажучи, зафіксований розмір статутного капіталу, що відображений у першому розділі пасиву балансу, є джерелом формування господарських засобів і відображає сукупність внесків засновників на момент утворення товариства.[2]

По-перше, так-як статутний капітал товариства з обмеженою відповідальністю підлягає сплаті учасниками товариства до закінчення

першого року з дня державної реєстрації товариства, то зафіксований в установчих документах його розмір може і не відповідати вартості, отриманих від засновників активів, утворюючи при цьому неоплачений капітал.

По-друге, Господарським законодавством надано можливість засновникам товариств вносити вклади до статутного капіталу як у грошовій, так і не грошовій формі. При цьому, виникає проблема порядку оцінювання не грошових вкладів. Так, статтею 13 Закону України «Про господарські товариства» передбачено, що грошова оцінка вкладу учасника господарського товариства здійснюється за згодою учасників товариства, а у випадках, встановлених законом, вона підлягає незалежній експертній перевірці.[4]

Отже, засновникам товариства з обмеженою відповідальністю надається право на власний розсуд провести оцінку активів, які підлягають внесенню до статутного капіталу товариства, або залучити спеціалізовану організацію чи професійного оцінювача з метою об'єктивної оцінки внесеного майна.

Таким чином, майнові цінності, внесені до статутного капіталу товариства не фінансовими активами, перебувають під впливом суб'єктивної оцінки засновників. Зазначене сприяє тому, що у практичній діяльності суб'єктів господарювання не рідко простежується завищення внесених засновниками майнових цінностей у порівнянні з їх ринковою вартістю, що призводить до утворення недостовірного (завищеного) розміру статутного капіталу. Відображені внески до статутного капіталу товариства (матеріальні і нематеріальні активи) за завищеною вартістю, з одного боку, штучно збільшують вартість господарських засобів, що відображуються у складі активів товариства, а з іншого – призводять до збільшення статутного капіталу і, як наслідок, до зростання частки засновників. У майбутньому наведена ситуація неминуче призведе до виникнення витрат інвестиційної діяльності в сумі проведеної уцінки об'єктів довгострокових матеріальних та

нематеріальних активів. Зазначене пояснюється тим, що у відповідності до п. 16 Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» підприємство може переоцінювати об'єкт основних засобів, якщо залишкова вартість цього об'єкта суттєво відрізняється від його справедливої вартості на дату балансу. [8, с. 73]

Відсутність мінімального розміру статутного капіталу виправдано лише для товариств з повною відповідальністю, оскільки їх учасники несуть відповідальність за зобов'язаннями юридичної особи усім своїм майном. В свою чергу, в товариствах з обмеженою відповідальністю необхідно формувати такий мінімальний розмір статутного капіталу, який би передбачав необхідну суму господарських засобів та захищав інтереси кредиторів. Відсутність мінімального розміру статутного капіталу надає йому статус фіктивного забезпечення та відкриває можливість безконтрольної діяльності учасників господарства.

Вирішення окресленої проблеми можна досягти двома шляхами. За першим – надати можливість засновникам товариств з обмеженою відповідальністю в установчих документах самостійно визначати розмір статутного капіталу з обов'язковою наступною перевіркою достовірності інформації щодо внесених активів відповідними органами контролю. Другий шлях полягатиме у відновленні вимоги визначення на законодавчому рівні мінімального розміру статутного капіталу для товариств з обмеженою правовою формою власності.

До товариства з додатковою відповідальністю застосовуються положення про товариство з обмеженою відповідальністю, якщо інше не встановлено статутом товариства і законом.[1]

2.4. Формування статутного (складеного) капіталу повного та командитного товариств.

Командитне товариство та повне створюються і діють на підставі засновницького договору. Засновницький договір підписується усіма \ учасниками. Засновницький договір командитного та повного товариства крім відомостей, передбачених статтею 88 ГК України, має містити відомості про: розмір та склад складеного капіталу товариства; розмір та порядок зміни часток кожного з повних учасників у складеному капіталі; сукупний розмір вкладів вкладників. [2]

Якщо внаслідок виходу, виключення чи вибуття у командитному товаристві залишився один повний учасник, засновницький договір переоформляється в одноособову заяву, підписану повним учасником. Якщо командитне товариство створюється одним повним учасником, то установчим документом є одноособова заява (меморандум), яка містить усі відомості, встановлені цією статтею для командитного товариства.

Для повного та командитного товариства через відсутність вимог щодо мінімального розміру складеного капіталу, формування складеного капіталу передбачає звичайне внесення коштів, визначених у засновницькому договорі на рахунок. Щоправда, на момент реєстрації командитного товариства кожний з вкладників повинен внести не менше 25 відсотків свого внеску. [8, с. 73]

Необхідно зазначити, що законами не встановлюються вимоги до розміру (зокрема мінімального) складеного капіталу повного товариства. Це обумовлюється насамперед тим, що кредитоспроможність товариств базується не тільки на майні товариства, а й на сумі всього майна, що належить кожному із учасників такого повного товариства. Але для здійснення фінансово-господарської діяльності товариством, з метою досягнення цілей свого створення, товариству потрібна певна матеріальна база, яка і створюється за допомогою внесків його учасників. Стосовно складу складеного капіталу повного товариства, то він може бути різним за

своїм змістом: майно (речі), гроші, цінні папери, майнові права тощо. Розмір та порядок зміни часток кожного з учасників у складеному капіталі та розмір, склад та строки внесення ними вкладів - визначаються самостійно учасниками товариства на свій розсуд і зазначаються в обов'язковому порядку в засновницькому договорі, який підписується всіма учасниками. Законодавством не встановлюється відповідальність учасників повного товариства за порушення строків внесення вкладів до складеного капіталу.

Таким чином, є цілком доречним визначення також і відповідальності учасників за порушення певних умов договору, які узгоджуються всіма учасниками.

3. Зміна розміру статутного (складеного) капіталу суб'єктів господарювання.

3.1. Збільшення розміру статутного (складеного) капіталу суб'єктів господарювання.

Основні цілі збільшення статутного капіталу підприємства зводяться до такого:

– збільшення частки капіталу, в межах якої власники підприємства відповідають за його зобов'язаннями перед кредиторами. Таким чином підвищується кредитоспроможність суб'єкта господарювання та його фінансова незалежність;

– мобілізація фінансових ресурсів для реалізації інвестиційних проектів, планів санації, модернізації існуючих потужностей, переобладнання чи розширення виробництва;

– поліпшення ліквідності та платоспроможності підприємства, оскільки збільшення статутного капіталу пов'язане, як правило, із залученням додаткових грошових ресурсів;

– акумуляція фінансового капіталу для придбання корпоративних прав інших підприємств, у г. ч. з метою посилення впливу надані підприємства, їх поглинання чи придбання їх потужностей. [13, с. 7]

Серед інших причин збільшення статутного капіталу слід виокремити зменшення ринкової ціни акцій. Високий курс має недолік, що це перешкоджає широкій диверсифікації акцій, оскільки приватні інвестори, як правило, побоюються вкладати кошти в акції з високою купівельною ціною. Ефекту зниження курсу можна досягти і без збільшення номінального капіталу. Це можна зробити зменшенням номінальної вартості акцій з одночасним збільшенням їх кількості. Ще однією причиною збільшення статутного капіталу може бути збільшення бази для нарахування дивідендів з метою проведення політики стабільних дивідендів з одночасним збільшенням абсолютної суми дивідендних виплат. (Висока ставка дивідендів свідчить про ризиковість підприємства.)

Збільшення статутного капіталу підприємств може відбуватися за рахунок зовнішніх фінансових джерел (внески учасників і засновників) та в результаті зміни структури власного капіталу у напрямі збільшення номінального капіталу. В останньому випадку збільшення відбувається за рахунок нерозподіленого прибутку, резервного чи додаткового капіталу.[13, с. 75]

Статутний капітал товариств з обмеженою відповідальністю можна збільшувати шляхом здійснення додаткових внесків чи реінвестування прибутку. Здійснюючи внески в статутний капітал, учасники не змінюють свого юридичного статусу (не відбувається ні реорганізації, ні ліквідації).

До основних витрат, пов'язаних із залученням власного капіталу ТОВ, можна віднести такі:

- державне мито;
- вартість нотаріальних послуг;
- плата за перереєстрацію засновницьких документів.

При збільшенні статутного капіталу товариства слід враховувати те, що, викупивши додаткову частку, новий учасник стає співвласником раніше створених підприємством резервів. Саме тому, окрім номінальної вартості частки, учасник повинен сплатити ажю, яке відповідає належному на цю частку еквіваленту раніше сформованих резервів. Величина ажю може встановлюватися за результатами оцінки вартості підприємства та узгоджуватися зборами учасників. Перевищення фактичної ціни продажу частки над її номіналом належить до іншого додаткового капіталу. Учасник товариства з обмеженою відповідальністю може за згодою решти учасників уступити свою частку (її частину) одному чи кільком учасникам цього ж товариства, а якщо інше не передбачено установчими документами, то і третім особам. Учасники товариства користуються переважним правом на здійснення додаткових внесків у статутний капітал чи на придбання частки учасника, який її уступив пропорційно їх часткам у статутному капіталі товариства або в іншому погодженому між ними розмірі.

До основних методів збільшення статутного капіталу Акціонерних товариств належать такі:

- збільшення кількості акцій існуючої номінальної вартості;
- збільшення номінальної вартості акцій.

У разі збільшення кількості акцій існуючої номінальної вартості статутний капітал підприємства збільшується за рахунок таких джерел:

- додаткових внесків учасників і засновників; дивідендів (реінвестиції прибутку) ;
- резервів (якщо вони сформовані на належному рівні).

Зрозуміло, реальний приплив фінансових ресурсів на підприємство відбувається лише у разі здійснення додаткових внесків інвесторів в обмін на корпоративні права суб'єкта господарювання. Ця операція пов'язана з додатковою емісією таких прав. [13, с. 74]

При збільшенні статутного капіталу здійснюється випуск акцій тієї ж номінальної вартості, що визначена за раніше випущеними акціями. У разі емісії акцій внаслідок збільшення статутного капіталу за рахунок реінвестицій чи резервів акції додаткового випуску розподіляються серед акціонерів пропорційно їх частці у статутному капіталі відкритого акціонерного товариства на момент прийняття рішення про додатковий випуск акцій. Обмеження терміну отримання акціонерами акцій додаткового випуску не допускається. Якщо на момент прийняття рішення про додатковий випуск акцій змінився власник акцій, то всі права і зобов'язання щодо отримання акцій додаткового випуску переходять до нового акціонера.

При збільшенні статутного капіталу шляхом підвищення номінальної вартості акцій акції попередніх випусків обмінюються на акції нової номінальної вартості відповідно до кількості акцій, якими володіє акціонер. Обмеження терміну обміну акцій не допускається. Подібне збільшення статутного капіталу АТ є підставою для анулювання реєстрації попередніх випусків акцій і потребує реєстрації випуску акцій нової номінальної вартості та інформації про випуск нових акцій.

При підвищенні номінальної вартості акцій статутний капітал збільшується переважно за рахунок використання на ці цілі інших (окрім статутного капіталу) позицій власного капіталу. У разі збільшення статутного капіталу даним методом кожен з акціонерів може здійснити доплату до визначеного рівня нової номінальної вартості акцій. Якщо акціонер відмовився здійснити доплату акцій, емітент зобов'язаний запропонувати акціонеру викупити його акції.

У разі, якщо акціонер не здійснив доплату за акції і не прийняв пропозицію емітента щодо викупу належних йому акцій, він отримує акції нової номінальної вартості у кількості, яка визначається шляхом ділення загальної номінальної вартості акцій, що належать акціонеру, на нову номінальну вартість акцій. При цьому нова номінальна вартість акцій повинна бути визначена таким чином, щоб забезпечити виконання умови неподільності акцій та здійснення обміну акцій, які належать акціонеру, на цілу кількість акцій нової номінальної вартості.

До інформації про випуск акцій нової номінальної вартості, серед іншого, слід включити такі дані про емісію акцій:

- посилання на рішення про збільшення статутного капіталу шляхом збільшення номінальної вартості акцій;
- загальна сума випуску нових акцій із зазначенням номінальної вартості, кількості, виду і категорії акцій, що випускаються, з урахуванням сплаченого статутного капіталу попереднього випуску;
- число серій і порядкові номери акцій;
- права акціонерів при новому випуску акцій; – порядок обміну акцій попередніх випусків на акції нового випуску;
- порядок отримання акціонерами акцій нового випуску (місце, день початку видачі акцій тощо).[13, с. 75]

3.2. Зменшення розміру статутного (складеного) капіталу суб'єктів господарювання.

До основних цілей зменшення статутного капіталу слід віднести такі:

- підтримання курсу корпоративних прав, якщо він падає (зменшення статутного капіталу здійснюється для зрівноваження (або перевищення) номінальної вартості акцій (часток) з їх ринковою ціною);
- одержання санаційного прибутку, який спрямовується на покриття балансових збитків;
- концентрація статутного капіталу в руках найактивніших власників;
- зменшення високого рівня капіталізації підприємства (зменшення капіталу при цьому є складовою обраної підприємством дивідендної політики чи політики диверсифікації інвесторів);
- зменшення надлишку ліквідності (якщо чистий грошовий потік перевищує інвестиційні можливості підприємства, то доцільно спрямувати вільні кошти на повернення внесків власників з тим, щоб вони могли вкласти отримані кошти в інші інвестиційні проекти);
- вихід окремих учасників зі складу товариства (у ТОВ). [14, с. 7]

Обсяги зменшення статутного капіталу визначаються рішенням зборів акціонерів (учасників). Рішення загальних зборів товариства про зміни статутного капіталу приймаються більшістю у 3/4 голосів акціонерів, які беруть участь у зборах (загальні збори визнаються правомочними, якщо в них беруть участь акціонери, що мають відповідно до статуту товариства понад 60 % голосів).

Нормативне регулювання порядку зменшення статутного капіталу здійснюється з метою захисту майнових інтересів кредиторів. Надзвичайно важливим є те, що рішення товариства про зміни розміру статутного капіталу набирає чинності лише з дня внесення цих змін до державного реєстру.

Зменшення статутного капіталу, пов'язане з виплатами компенсацій (у вигляді грошових коштів чи товарно-матеріальних цінностей) власникам корпоративних прав за наявності заперечень кредиторів не допускається, оскільки в даному разі зменшуються капітал, у межах якого власники несуть відповідальність перед кредиторами підприємства, та обсяг майна, за рахунок якого могли б погашатися його борги.

Кредитори акціонерного товариства, які мають заперечення щодо зменшення розміру статутного капіталу товариства, в строк, установлений для подання заперечень, надають копію заперечень до Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку.[14, с. 8]

Якщо ж власники передають свої корпоративні права до анулювання безкоштовно, то обмеження стосовно врахування інтересів кредиторів на цю операцію не поширюються, оскільки в даному разі відбувається лише приведення відповідно до розміру статутного капіталу підприємства реального обсягу майна, відображеного в балансі. Величина активів суб'єкта господарювання при цьому не зменшується.

Слід зазначити, що виконавчі органи підприємства несуть персональну відповідальність за факт зменшення статутного капіталу та повернення внесків власникам за наявності заперечень кредиторів. Рішення зборів засновників не звільняє дирекцію (правління) від відшкодування збитків кредиторам, оскільки воно набуває правової сили лише після внесення змін до державного реєстру.

Акціонерному товариству забороняється приймати рішення про зменшення розміру статутного капіталу також у тому разі, якщо попередній випуск акцій не зареєстровано.

При зменшенні статутного капіталу його розмір не може бути меншим за мінімальний розмір статутного капіталу, визначений законодавством.[14, с. 9]

Зменшення статутного капіталу товариства з обмеженою відповідальністю може здійснюватися двома основними способами:

- в результаті виходу одного або кількох учасників зі складу товариства;
- на основі зменшення частки у статутному капіталі всіх чи окремих учасників.

Повернення частки учасникові може означати для підприємства або зменшення статутного капіталу, або зміну учасника без зменшення розміру статутного капіталу. Згідно із Законом України «Про господарські товариства» при виході учасника з ТОВ йому виплачується вартість частини майна товариства, пропорційна його частці у статутному капіталі. Такого роду зміни (а також будь-які інші зміни, пов'язані зі зміною розміру статутного капіталу) вимагають внесення змін у засновницькі документи з відповідною перереєстрацією підприємства.

Виплата відповідної частки здійснюється після затвердження звіту за рік і в строк до 12 місяців з дня виходу. На вимогу учасника та за згодою товариства внесок може бути повернено повністю або частково в натуральній формі.[14, с. 10]

Досить суперечливим моментом є те, що згідно зі статтею 57 згаданого Закону у разі недостатності майна учасника ТОВ для покриття його боргів кредитори вправі вимагати виділення частки учасника-боржника в майні підприємства. У такому разі розмір статутного капіталу товариства підлягає зменшенню. Однак зменшення статутного капіталу ТОВ може відбуватися лише за рішенням зборів засновників. Що слід вчинити, якщо засновники не винесуть відповідного рішення? Крім того, зменшення статутного капіталу за наявності заперечень будь-кого з кредиторів товариства не допускається.

Що робити кредиторам одного з учасників товариства, якщо кредитори самого товариства не погоджуються зі зменшенням статутного капіталу? У разі внесення до установчих документів змін, пов'язаних зі зміною складу засновників (учасників) суб'єкта підприємницької діяльності,

до державного органу реєстрації подаються оформлені відповідно до вимог законодавства документи, що засвідчують:

- добровільний вихід юридичної особи зі складу засновників (учасників); подається копія рішення засновника, а фізичної особи; - нотаріально посвідчена заява;
- примусове виключення засновників (учасників) – рішення уповноваженого на це органу.

Орган державної реєстрації у 5-денний термін з дня державної реєстрації змін (доповнень) в установчих документах подає до органу державної статистики та органу державної податкової служби по одній копії реєстраційної картки з відміткою про державну реєстрацію внесених змін.

Зменшення розміру статутного капіталу акціонерного товариства може відбуватися за такими способами:

- зменшення номінальної вартості акцій;
- зменшення кількості акцій існуючої номінальної вартості.

В останньому випадку можливі такі варіанти:

- зменшення кількості акцій на основі їх конверсії;
- безкоштовна передача акцій до анулювання;
- зменшення кількості акцій на основі їх викупу з подальшим анулюванням.

За наявності достатніх підстав рішення про зменшення статутного капіталу приймається загальними зборами акціонерів чи іншим уповноваженим власниками органом. Відповідне рішення оформлюється протоколом.

Після цього виконавчий орган товариства публікує у друкованих органах Верховної Ради України або Кабінету Міністрів, або офіційному виданні фондової біржі повідомлення для кредиторів та акціонерів про намір зменшити розмір статутного капіталу товариства, яке має містити: реквізити АТ; мотиви, спосіб і розмір зменшення статутного капіталу; дані про кількість акцій, що вилучаються; їх загальну вартість; термін вилучення

акцій та наслідки відмови акціонера від обміну акцій у зв'язку зі зменшенням статутного капіталу шляхом зниження номінальної вартості акцій, а також строк подання заперечень кредиторів.

Послідовність зменшення статутного капіталу значною мірою залежить від обраного способу зменшення.

Якщо зменшення здійснюється на основі деномінації (зменшення номінальної вартості акцій), то здійснюється емісія акцій за новою номінальною вартістю. При цьому емісія акцій реєструється у ДКЦПФР та проводиться інший стандартний набір дій, які супроводжують нову емісію. За використання цього методу слід дотримуватися принципу пропорційного зменшення номіналу всіх акцій, які належать акціонерам. Це робиться для збереження існуючих пропорцій участі акціонерів у статутному капіталі.[14, с. 12]

Висновок

В даній курсовій роботі була досліджена тема статутного капіталу як джерела фінансової діяльності підприємства, яка являє собою комплекс функціональних завдань, які здійснюють фінансові служби суб'єктів господарювання пов'язаних з фінансуванням, інвестиційною діяльністю та фінансовим забезпеченням (обслуговуванням) операційної діяльності підприємств.

Грунтуючись на результатах дослідження, можна зробити висновок, що серед господарських коштів підприємства не останнє місце посідають власні кошти, одним із джерел яких виступає статутний капітал. Статутний капітал - це сукупність в грошовому еквіваленті внесків засновників в майно при створенні підприємства для забезпечення його діяльності в розмірах, визначеними засновницькими документами. Статутний капітал являється основним джерелом формування його активів. При ознайомленні з формуванням статутного капіталу, необхідно врахувати організаційно - правову форму підприємства. Так, статутний капітал державних підприємств відображає суму коштів, виділену державою з бюджету на момент введення підприємства в експлуатацію для здійснення його діяльності (вартість всіх витрат на будівництво, монтаж, наладку, вартість обладнання, оборотних засобів та грошові кошти).

У результаті, як бачимо, порядок формування статутного/складеного капіталу залежить від тієї чи іншої організаційно-правової форми товариства.

Тож підводячи підсумок вищенаведеному, відзначимо, що на даний час у законодавстві України, що стосується корпоративного права, застосовується подвійна термінологія статутного/складеного капіталу. Крім того, ці поняття розрізняє лише ЦК України, тоді як ГК України вживає термін статутний фонд, а ЗУ «Про господарські товариства» використовує подвійне вживання терміну. У цьому вбачається певна недосконалість законодавства, оскільки відсутнє однозначно визначене застосування того чи

іншого терміна відповідно до організаційно-правової форми господарського товариства.

Отже, різниця у даних термінах полягає у різній організаційно-правовій формі товариств, де відповідно існує статутний чи складений капітал. Саме це впливає і на певні особливості формування такого капіталу, його зменшення або збільшення розміру.

Проте існування поряд понять «статутного» та «складеного» капіталу не змінює їх функцій та призначення. Він виступає майновою основою для підприємницької діяльності товариства, визначає частку кожного учасника в товаристві і гарантує дотримання інтересів його кредиторів. Участь у створенні статутного/складеного капіталу є первісним способом набуття корпоративних прав, і всі операції з корпоративними правами так чи інакше стосуються статутного капіталу. Формування статутного/складеного капіталу є обов'язковою умовою при створенні господарського товариства, оскільки їх установчі акти повинні закріплювати його розмір, склад, частки учасників, порядок формування та зміни тощо.

Список використаної літератури:

1. Господарський кодекс України: чинне законодавство зі змінами та доповненнями станом на 25.08.13р.: (ОФІЦ. ТЕКСТ). – К.: Паливода А.В., 2013. – 208с.
2. Цивільний кодекс України: чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 4 вересн. 2012.:(ОФІЦ. ТЕКСТ).- К.: Паливода А.В., 2012.- 280с.
3. Науково-практичний коментар Господарського кодексу України / О. А. Беяневич, О. М. Вінник, В. С. Щербина [та ін.]; за заг. ред. Г. Л. Знаменського, В. С. Щербини. — 3-тє вид., перероб. і допов. — К. : Юрінком Інтер, 2012. — 776 с.
4. Закон України «Про господарські товариства» станом на 01.01.16 [Електронний ресурс] // Режим доступу:<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1576-12>.
5. Закон України «Про акціонерні товариства» станом на 01.05.16 [Електронний ресурс] // Режим доступу:<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/514-17>.
6. Цюцяк І.Л. Статутний капітал: значення та порядок формування в товариствах з обмеженою відповідальністю/ І.Л. Цюцяк // Вісник Хмельницького національного університету №2. – 2012. – С. 162-166.
7. Смушак М.В. Порядок і особливості фінансування, використання обліку, оподаткування та контролю внесків у статутний капітал комунального підприємства / М.В. Смушак // Інноваційна економіка №11(49). – 2013. – С. 226-235.
8. Бутрин Н.С. Порядок формування та зміни статутного/складеного капіталу / Н.С. Бутрин // Науковий вісник Чернівецького університету № 578. – 2011. – С. 70-75.
9. Дерев'янка С.В. Контроль формування статурного капіталу в умовах глобальних економічних змін [Електронний ресурс] // Режим доступу: sophus.at.ua/publ/2014_04_17_18_kampodilsk/sekcija_6_2014_04_17_18

10. Белоусов М.О. Внутрішній контроль статутного капіталу: організаційно – методичний метод / М.О. Белоусов // Міжнародний збірник наукових праць № 1(19). – 2015. – С. 32-42.
11. Ломакіна О.А. Правове регулювання розміру статутного капіталу товариств з обмеженою відповідальністю [Електронний ресурс] // Режим доступу:<http://eir.nuos.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/1645/Lomakina.pdf?sequence=1>.
12. Примаченко О.Л. Науково – практичний аспект організації обліку формування статутного капіталу господарських товариств / О.Л. Примаченко // Молодий науковець № 1(16). – 2015. – 45-49.
13. Кравчук, В.М. Зменшення розміру статутного капіталу акціонерного товариства / В.М. Кравчук // Податкове планування № 19. – 2010. – С. 6-9.
14. Кривоносова О. Збільшення статутного капіталу АТ: правильне здійснення та документальне оформлення / О. Кривоносова // Цінні папери України. - 2009. - С.7-12.
15. Гуренко Т.О. Сучасник погляд на власний капітал / Т.О. Гуренко // Підприємство, господарство і право №11. – 2013. – С. 1-8.